

Innehåll

Promemorians huvudsakliga innehåll	5
1 Bakgrund	7
2 Gällande rätt	11
2.1 Presstödsförordningen	11
2.2 EG:s statsstödsregler	13
3 Analys av kommissionens praxis	19
3.1 Förekomst av stöd	19
3.2 Undantagsbestämmelsernas tillämplighet	20
4 Överväganden och förslag.....	23
4.1 Reglerna bör ändras	23
4.2 Driftsstödets andel av kostnaderna och stödet till storstadstidningarna.....	29
4.3 Tidigare riksdagsbeslut om ändringar i driftsstödet	33
4.4 Ikraftträdande.....	35

5	Kostnadsberäkningar och andra konsekvensbeskrivningar	37
5.1	Ekonomiska konsekvenser	37
5.2	Övriga konsekvenser.....	38
	Referenser.....	39

Promemorians huvudsakliga innehåll

I promemorian görs bedömningen att vissa av bestämmelserna som reglerar driftsstödet i presstödsförordningen (1990:524) bör ändras för att bli förenliga med EG-fördragets regler om statligt stöd.

Det föreslås att gränser införs för hur stor del av tidningarnas kostnader som får täckas av driftsstödet. För hög- och medelfrekventa tidningar föreslås gränsen sättas vid 40 procent och för lågfrekventa tidningar vid 75 procent. Det föreslås också att driftsstödet för högfrekventa storstadstidningar minskas etappvis under fem år, för att därefter beräknas på samma sätt som driftsstödet för övriga hög- och medelfrekventa dagstidningar.

Vidare görs bedömningen att de ändringar i driftsstödet som riksdagen beslutat om i juni 2006, utom den förändring som gäller nivån på driftsstödet till högfrekventa storstadstidningar, bör träda i kraft samtidigt som de ändringar som föreslås i denna promemoria.

Ändringarna i reglerna om driftsstöd till dagstidningar föreslås börja gälla den 1 januari 2009 efter att ha anmälts och godkänts av Europeiska kommissionen.

1 Bakgrund

Presstödet infördes i början av 1970-talet och regleras sedan 1990 i presstödsförordningen (1990:524). I samband med att Sverige ingick EES-avtalet 1994 notifierades presstödsförordningen i likhet med ett antal andra statliga stödordningar till EFTA:s övervakningsmyndighet. Enligt det anslutningsfördrag som gällde vid Sveriges EU-inträde den 1 januari 1995 skulle alla statliga stödordningar som hade registrerats av EFTA automatiskt betraktas som befintliga stöd. Presstödet var därmed implicit godkänt och Sverige hade därför ingen skyldighet att notifiera stödet till Europeiska kommissionen.

Sedan inträdet i EU har ändringar i presstödet genomförts vid sex tillfällen. De ändringar som har genomförts innebär bl.a. att driftsstödet har höjts vid fyra tillfällen och att den högsta täckningsgraden för hög- och medelfrekventa dagstidningar har sänkts från 40 procent till 30 procent. Dessa ändringar har inte notifierats till kommissionen, men informella kontakter med kommissionens Generaldirektorat för konkurrens (GD Konkurrens) har förekommit i samband med besluten om ändringarna.

Den tidigare regeringen tillsatte i oktober 2004 en parlamentarisk kommitté med uppdrag att göra en översyn av det statliga stödet till dagspressen och lämna förslag på hur det framtida statliga engagemanget på dagspressområdet ska vara utformat. Kommittén överlämnade i januari 2006 sitt slutbetänkande *Mångfald och räckvidd* (SOU 2006:8).

De delar av betänkandet som avser driftsstödet behandlades i propositionen *Morgondagens nyheter – nya villkor för driftsstödet till dagstidningar* (prop. 2005/06:201). Riksdagen beslu-

tade i juni 2006 huvudsakligen i enlighet med förslagen i propositionen (bet. 2005/06:KU40, rskr. 2005/06:367). Riksdagens beslut innebär bl.a. att nivån på driftsstödet höjs med 10 procent för alla dagstidningar utom storstadstidningar och att gränsen för lägsta upplaga sänks till 1 500 abonnerade exemplar. Enligt riksdagens beslut skulle ändringarna i driftsstödet börja gälla den 1 januari 2007.

Den tidigare regeringen anförde i propositionen att man avsåg att anmäla de förändringar som gjordes i presstödsförordningen till kommissionen och att ändringarna förutsätter ett godkännande från kommissionen. Det angavs också att om kommissionens behandling av ärendet innebär att tidpunkten för ikraftträdandet behöver ändras avsåg regeringen att återkomma till riksdagen. I juni 2006 anmälde ändringarna i presstödsförordningen till kommissionen.

I september 2006 meddelade kommissionen genom GD Konkurrens att de nya reglerna inte kunde godkännas eftersom det efter en preliminär granskning inte kunde utslutas att de strider mot EG-fördragets regler om statligt stöd. Ett formellt granskningsförfarande avseende de nya reglerna var därför att vänta. GD Konkurrens meddelade också att en granskning skulle inledas av om det befintliga presstödet är förenligt med statsstödsreglerna.

Kommissionens synpunkter på presstödet förtydligades i november 2006 genom ett uttalande från kommissionens talesman i konkurrensfrågor. I uttalandet konstaterades bl.a. att det inte finns några begränsningar för vilka kostnader som det svenska driftsstödet får täcka eller hur stor andel av kostnaderna som får täckas av stödet, och därför ansågs driftsstödet som sådant vid en första anblick¹ inte vara förenligt med den gemensamma marknaden. Det framfördes också att de notifierade ändringarna i stödet innebär att tidningar som tidigare inte varit berättigade till driftsstöd nu omfattas av stödet, och att ändringarna därmed ska betraktas som ett nytt stöd. Ändringarna

¹ I uttalandet används begreppet "prima facie".

bedömdes inte kunna särskiljas från det befintliga stödet och därför måste presstödsförordningen granskas i sin helhet. Det framfördes också att frågan kompliceras av att Sverige tidigare har genomfört flera ändringar i presstödet utan att notifiera dessa till kommissionen. Det ansågs inte klarlagt om dessa ändringar har medfört att presstödet nu ska ses som ett nytt stöd som borde ha notifierats och som därmed är olagligt.

Regeringen anförde i budgetpropositionen för 2007 att granskningen av presstödet kunde ta stora delar av 2007 i anspråk och att ett genomförande av ändringarna i driftsstödet innan denna process är slutförd skulle medföra en risk att tidningsföretagen blir skyldiga att återbetala det ytterligare driftsstöd som genom de nya reglerna tas emot under 2007. Med hänsyn till detta föreslog regeringen att ändringarna i reglerna om driftsstöd enligt riksdagens beslut inte skulle träda i kraft den 1 januari 2007 utan vid en senare tidpunkt som regeringen bestämmer. I december 2006 beslutade riksdagen i enlighet med regeringens förslag (prop. 2006/07:1, utg.omr. 1, bet. 2006/07:KU1, rskr. 2006/07:48). Notifieringen av ändringarna i driftsstödet återkallades av regeringen genom en skrivelse till kommissionen i oktober 2006.

Granskningen av det befintliga presstödet inleddes tidigt under 2007 genom att Regeringskansliet försåg GD Konkurrens med en analys av det svenska presstödet marknadskonsekvenser². Därefter har kommissionens granskning och analys fortsatt bl.a. i form av en dialog i vilken tjänstemän från Regeringskansliet och GD Konkurrens har träffats vid flera tillfällen för att klarlägga reglerna för och omfattningen av det befintliga presstödet. Regeringskansliets tjänstemän har haft i uppdrag att redovisa fakta om presstödet och den svenska mediemarknaden samt att förmedla den svenska regeringens position i presstödsfrågan, dvs. att försvara presstödet men samtidigt vara öppen för möjligheten att modifiera delar av regelverket för att garantera att det står i överensstämmelse med de gemensamma konkur-

² Gustafsson (2007).

rens- och statsstödsreglerna (prop. 2007/08:1, utg.omr. 17). Under dialogen har det kommit fram att det främst är driftstödet till de högfrekventa storstadstidningarna som anses vara problematiskt i förhållande till EG:s statsstödsregler. Samtidigt har det framhållits att ett stöd till små och medelstora tidningar som syftar till att främja mediemångfalden på lokal och regional nivå förefaller stå i proportion till sitt syfte och inte bedöms påverka den gemensamma marknaden i samma utsträckning.³

³.”Swedish Press Subsidies – proposals as a basis for further discussion”, promemoria skickad från Regeringskansliet till GD Konkurrens den 19 juni 2007 (dnr Ku2007/1117/MFI) och riksdagens protokoll 2007/08:23, 9 §, svar på interpellation 2007/08:54 om presstödet.

2 Gällande rätt

2.1 Presstödsförordningen

Det direkta presstödet regleras i presstödsförordningen (1990:524) och består av två delar, driftsstödet och distributionsstödet. Varje år utbetalas ca 430 miljoner kr i driftsstöd och ca 75 miljoner kr i distributionsstöd.

I 1 kap. 6 § definieras olika begrepp som används i förordningen. En dagstidning definieras som en ”allmän nyhetstidning eller publikation av dagspresskaraktär med reguljär nyhetsförmedling eller allmänpolitisk opinionsbildning. Den skall normalt komma ut med minst ett nummer per vecka och ha ett innehåll som i huvudsak är skrivet på svenska samt i huvudsak distribueras inom landet.” Av bestämmelsen framgår också att tidningens egna redaktionella innehåll ska utgöra minst 51 procent av dess totala redaktionella innehåll.

I 2 kap. finns bestämmelser om driftsstödet. I 1 och 3 §§ anges grundläggande villkor för att en dagstidning ska berättiga till allmänt driftsstöd. Den ska bl.a. ha en abonnerad upplaga på minst 2 000 exemplar och dess totalupplaga ska i huvudsak vara abonnerad. För hög- och medelfrekventa dagstidningar⁴ gäller

⁴ En högfrekvent dagstidning är en dagstidning som normalt utkommer med sex eller sju nummer per vecka. En medelfrekvent dagstidning är en dagstidning som normalt utkommer med tre till fem nummer per vecka.

att täckningsgraden⁵ inte får överstiga 30 procent, medan motsvarande siffra för lågfrekventa dagstidningar⁶ är 25 procent.

Av 2 § framgår att det allmänna driftsstödet till hög- och medelfrekventa dagstidningar beräknas genom att tidningarnas veckovolymer⁷, uttryckt i tusental exemplar, multipliceras med en fastställd bidragssats. För högfrekventa storstadstidningar⁸ är bidragssatsen 297 000 kr och det maximala stödbeloppet 65 408 000 kr. För övriga högfrekventa tidningar och för medelfrekventa tidningar är bidragssatsen 214 000 kr och maximalt beloppet 15 328 000 kr.

I 4–6 §§ anges hur det allmänna driftsstödet till lågfrekventa dagstidningar beräknas. För riksspridda⁹ tidningar gäller att det maximala stödbeloppet är 4 030 000 kr om tidningen kommer ut en gång per vecka och 4 492 000 kr om tidningen kommer ut två gånger per vecka. Lågfrekventa dagstidningar som inte har riksspridning kan maximalt få 2 035 000 kr i driftsstöd.

I 6 a och 15 §§ anges vad som gäller för tidningar som tidigare har varit berättigade till driftsstöd men som inte längre är kvalificerade för sådant, t.ex. på grund av att den abonnerade upplagan faller under 2 000 exemplar. I 7–10 §§ finns bestämmelser för begränsat driftsstöd och driftsstöd i särskilt fall.

Av 12 § framgår att bedömningen av om en tidning uppfyller kraven för driftsstöd ska göras med utgångspunkt i förhållandena under det kalenderår som föregår det år för vilket bidrag söks. För nyetablerade dagstidningar och för dagstidningar som kommer ut med fler eller färre nummer i veckan än tidigare får

⁵ Täckningsgraden är tidningens genomsnittliga procentuella spridning bland hushållen på utgivningsorten under de tre senaste kalenderåren.

⁶ En lågfrekvent dagstidning är en dagstidning som normalt utkommer med ett eller två nummer per vecka.

⁷ Veckovolymer är tidningens upplaga multiplicerad med det antal nummer som normalt ges ut per vecka.

⁸ En storstadstidning är en dagstidning som har Stockholm, Göteborg eller Malmö som utgivningsort och som under det senaste kalenderåret före det år som stödet avser hade ett redaktionellt innehåll som omfattade minst 30 000 spaltmeter. Utgivningsorten är den kommun där tidningens huvudredaktion är belägen.

⁹ En tidning är riksspridd om huvuddelen av dess upplaga avsätts i minst hälften av blockregionerna utanför utgivningsorten och i olika delar av landet. Blockregion är ett geografiskt område som framgår av bilagan till presstödsförordningen.

uppgifterna dock avse den tidsperiod för vilken de kan erhållas. För uppgifter om täckningsgrad och upplaga får den perioden inte vara kortare än sex månader.

Bestämmelser om distributionsstödet finns i 4 kapitlet i presstödsförordningen.

2.2 EG:s statsstödsregler

EG-fördraget

Enligt artikel 87.1 i EG-fördraget¹⁰ är, om inte annat föreskrivs i fördraget, stöd som ges av en medlemsstat eller med hjälp av statliga medel, av vilket slag de än är, som snedvrider eller hotar att snedvrیدا konkurrensen genom att gynna vissa företag eller viss produktion, oförenligt med den gemensamma marknaden i den utsträckning det påverkar handeln mellan medlemsstaterna.

I artikel 87.2 anges vilka stöd som är förenliga med den gemensamma marknaden. Detta är stöd som under vissa förutsättningar går till specifika ändamål, såsom stöd av social karaktär som ges till enskilda konsumenter, stöd för att avhjälpa skador som orsakats av naturkatastrofer eller andra exceptionella händelser och stöd som ges till näringslivet i vissa av de områden i Förbundsrepubliken Tyskland som påverkats genom Tysklands delning.

I artikel 87.3 anges vilka stöd som kan anses vara förenliga med den gemensamma marknaden. Det kan t.ex. gälla stöd som ges för att underlätta utveckling av vissa näringsverksamheter eller vissa regioner, när det inte påverkar handeln i negativ riktning i en omfattning som strider mot det gemensamma intresset (artikel 87.3 c) eller stöd som ges för att främja kultur och bevara kulturarvet, om sådant stöd inte påverkar handelsvillkoren och konkurrensen inom gemenskapen i en omfattning som strider mot det gemensamma intresset (artikel 87.3 d).

¹⁰ Fördraget om upprättande av Europeiska Gemenskapen.

Enligt artikel 88.1 ska kommissionen i samarbete med medlemsstaterna fortlöpande granska alla stödprogram som förekommer i dessa stater. Vidare ska kommissionen till medlemsstaterna lämna förslag till lämpliga åtgärder som krävs med hänsyn till den pågående utvecklingen eller den gemensamma marknadens funktion.

I artikel 88.2 första och andra stycket anges att om kommissionen, efter att ha gett berörda parter tillfälle att yttra sig, finner att stöd som lämnas av en stat eller med statliga medel inte är förenligt med den gemensamma marknaden enligt artikel 87, eller att sådant stöd missbrukas, ska den besluta om att staten i fråga ska upphäva eller ändra dessa stödåtgärder inom den tidsfrist som kommissionen fastställer. Om staten i fråga inte rättar sig efter detta beslut inom föreskriven tid får kommissionen eller andra berörda stater, med avvikelse från artiklarna 226 och 227, hänskjuta ärendet direkt till domstolen.

Enligt artikel 88.3 ska kommissionen underrättas i så god tid att den kan yttra sig om alla planer på att vidta eller ändra stödåtgärder. Om den anser att någon sådan plan inte är förenlig med den gemensamma marknaden enligt artikel 87, ska den utan dröjsmål inleda det förfarande som anges i artikel 88.2. Medlemsstaten i fråga får inte genomföra åtgärden förrän detta förfarande lett till ett slutgiltigt beslut.

Procedurförordningen

Kommissionens prövning i statsstödsärenden sker enligt bestämmelserna i rådets förordning (EG) nr 659/1999 om tillämpningsföreskrifter för artikel 93 (numera 88) i EG-fördraget, den s.k. procedurförordningen.

Artikel 1 innehåller definitioner av begrepp som används i förordningen. Med *stöd* avses varje åtgärd som uppfyller alla de kriterier som fastställs i artikel 87.1 i fördraget. Med *befintligt stöd* avses bl.a. stöd som kommissionen tidigare har godkänt och stöd som fanns i respektive medlemsstat innan fördraget trädde i

kraft. Till kategorin räknas också stöd som är att betrakta som befintligt stöd, eftersom det kan fastställas att det inte utgjorde något stöd när det infördes men senare blev ett stöd på grund av utvecklingen av den gemensamma marknaden, utan att medlemsstaten företagit någon ändring.

Med *nytt stöd* avses allt stöd som inte är befintligt stöd, inbegripet ändringar av befintligt stöd. *Olagligt stöd* är ett nytt stöd som införs i strid med artikel 88.3 i fördraget.

Vad gäller förfarandet vid anmälan av *nytt stöd* framgår att kommissionen enligt artikel 4.1 ska pröva anmälan så snart den har mottagits (preliminär granskning). Om kommissionen efter en preliminär granskning finner att den anmälda åtgärden inte utgör stöd ska den enligt artikel 4.2 fastställa detta genom ett beslut.

Om kommissionen finner att en anmäld åtgärd, i den mån den omfattas av artikel 87.1 i fördraget, inte föranleder tveksamhet i fråga om dess förenlighet med den gemensamma marknaden, ska den enligt artikel 4.3 besluta att åtgärden är förenlig med den gemensamma marknaden. I beslutet ska närmare anges vilket undantag i fördraget som har tillämpats.

Om kommissionen finner att en anmäld åtgärd föranleder tveksamhet ska den, enligt artikel 4.4, besluta att inleda ett förfarande enligt EG-fördragets artikel 88.2 (formellt granskningsförfarande). Detta beslut måste, enligt artikel 4.5, fattas inom två månader från den dagen kommissionen har mottagit en fullständig anmälan.

Ett beslut om att inleda ett formellt granskningsförfarande ska, enligt artikel 6.1, sammanfatta relevanta sak- och rättsfrågor och inbegripa kommissionens preliminära bedömning. I beslutet ska den berörda medlemsstaten och andra intresserade parter uppmanas att lämna sina synpunkter. Om kommissionen efter det formella granskningsförfarandet anser att den anmälda åtgärden inte utgör stöd, eventuellt efter det att den berörda medlemsstaten har gjort ändringar, ska den enligt artikel 7.2 fastställa detta genom ett beslut.

Om kommissionen anser att tveksamhet inte längre föreligger, eventuellt efter det att den berörda medlemsstaten har gjort ändringar, i fråga om den anmälda åtgärdens förenlighet med den gemensamma marknaden, ska den enligt artikel 7.3 besluta att stödet är förenligt med den gemensamma marknaden (s.k. positivt beslut). I beslutet ska närmare anges vilket undantag i fördraget som har tillämpats.

Kommissionen får enligt artikel 7.4 förena ett positivt beslut med villkor enligt vilka ett stöd kan anses förenligt med den gemensamma marknaden, och får fastställa skyldigheter för att göra det möjligt att övervaka att beslutet efterlevs (s.k. villkorligt beslut).

Om kommissionen finner att det anmälda stödet inte är förenligt med den gemensamma marknaden, ska den enligt artikel 7.5 besluta att stödet inte får införas (s.k. negativt beslut).

Enligt artikel 7.6 ska kommissionen i möjligaste mån sträva efter att anta ett beslut enligt artikel 7.2, 7.3, 7.4 eller 7.5 inom 18 månader efter det att förfarandet har inletts. Denna tidsfrist kan förlängas i samförstånd mellan kommissionen och den berörda medlemsstaten.

Om den berörda medlemsstaten inte följer villkorliga eller negativa beslut får kommissionen enligt artikel 23 hänskjuta ärendet direkt till Europeiska gemenskapernas domstol i enlighet med artikel 88.2 i fördraget.

Vad gäller förfarandet rörande *befintliga stödordningar* ska kommissionen, enligt artikel 17.1, erhålla alla nödvändiga upplysningar från den berörda medlemsstaten för att, i samarbete med medlemsstaten, granska stödet. Om kommissionen anser att en befintlig stödordning inte är eller inte längre är förenlig med den gemensamma marknaden ska den, enligt artikel 17.2, underrätta den berörda medlemsstaten om sin preliminära uppfattning och ge medlemsstaten tillfälle att inkomma med sina synpunkter. Om kommissionen därefter fortfarande finner att den befintliga stödordningen inte är eller inte längre är förenlig med den gemensamma marknaden ska den, enligt artikel 18, utfärda en rekommendation med förslag till lämpliga åtgärder.

Om medlemsstaten inte godtar de föreslagna åtgärderna kan kommissionen inleda ett formellt granskningsförfarande enligt artikel 4.4 och som beskrivits ovan.

3 Analys av kommissionens praxis

I detta avsnitt analyseras beslut från kommissionen avseende statligt stöd för att undersöka hur olika former av statligt stöd till utgivare av dagstidningar, periodiska tidskrifter och för t.ex. främjande av förlagsverksamhet har bedömts.¹¹ Tyngdpunkten i analysen ligger på att belysa hur kommissionen har resonerat kring om det s.k. samhandelskriteriet i EG-fördragets artikel 87.1 har varit uppfyllt, dvs. i vilken utsträckning stödet påverkat handeln mellan medlemsstaterna, samt om tillämpligheten av undantagsbestämmelserna i artikel 87.3.

3.1 Förekomst av stöd

I samtliga analyserade beslut har kommissionen bedömt stödordningarna som statligt stöd enligt artikel 87.1.

Samhandelskriteriet, ett av de kriterier som måste föreligga för att en åtgärd ska utgöra statligt stöd, har varit uppfyllt i samtliga undersökta fall. För att de statliga åtgärderna ska falla in under bestämmelsen i artikel 87.1 ska de ha en *reell* eller *potentiell* påverkan på samhandeln mellan medlemsstaterna. Detta kriterium är relativt lätt uppfyllt enligt kommissionens praxis. I flera av fallen anser kommissionen t.ex. att även om tidskriften/tidningen riktar sig till en begränsad läsekrets, samt är utgiven inom ett smalt språkområde och det därmed finns en

¹¹ De undersökta besluten (10 st.) redovisas i referenslistan.

språkbarriär, så kan det inte uteslutas att stödet kan ha en potentiell påverkan på handeln mellan medlemsstaterna. I ett beslut avseende stöd till förlagsindustrin i Italien noterar kommissionen t.ex. att marknaden för publikationer på det italienska språket är av en intern/nationell natur men att denna marknad inkluderar marknaden för annonsering, tryckning och distribution och att stöd till en utgivare kan påverka en eller flera av dessa aktiviteter. Vidare konstateras att handel förekommer mellan medlemsstaterna och att stödet kan snedvrída konkurrensen mellan företag eftersom de kan utöva verksamhet i olika stater, t.ex. konkurrera om annonsering.¹²

3.2 Undantagsbestämmelsernas tillämplighet

I samtliga undersökta fall har kommissionen bedömt stödordningarna som förenliga med den gemensamma marknaden enligt artikel 87.3 c (det s.k. näringsverksamhetsundantaget) eller artikel 87.3 d (kulturundantaget). Kulturundantaget har ansetts tillämpligt i fyra av de tio besluten.¹³ I samtliga av dessa fall har innehållet i de publikationer som fått stöd varit av kulturellt slag.

Kulturundantaget

Av besluten framgår att begreppet kultur ska tolkas snävt och att det ska användas på publikationens innehåll och art, inte på mediet eller distributionen i sig själv. Vidare ska en medlemsstats demokratiska och utbildningsmässiga behov betraktas skilt från kultur. I flera av fallen uttalas också att ett accepterande av det kulturella undantaget på de fall som varit föremål för bedömning skulle strida mot kommissionens praxis och den tolkning som anförts i kommissionens meddelande om tillämpningen av reg-

¹² C 63/2003. Se liknande resonemang i N 631/2003.

¹³ N 354/2005, N 355/2005, N 542/05 och N 1/2006.

lerna om statligt stöd på radio och TV i allmänhetens tjänst.¹⁴ I meddelandet anges bl.a. följande:

”Det är kommissionens uppgift att besluta om den faktiska tillämpningen av denna bestämmelse (87.3 d), på samma sätt som den beslutar om andra undantagsbestämmelser i artikel 87.3. Det bör erinras om att de bestämmelser som medger undantag från förbudet mot statligt stöd måste tillämpas strikt. Begreppet ”kultur” i den mening som avses i artikel 87.3 d måste därför tolkas restriktivt. I sitt beslut i ärendet Kinderkanal och Phoenix konstaterar kommissionen att en medlemsstats utbildningsbehov och demokratiska behov inte har något samband med att främja kulturen.”¹⁵

Näringsverksamhetsundantaget

Vid bedömning av om näringsverksamhetsundantaget är tillämpligt på en stödordning kan konstateras att kommissionen gör en avvägning mellan fördelarna med stödet och nackdelarna, t.ex. påverkan på konkurrensvillkoren och samhandeln. Kommissionen gör också en proportionalitetsbedömning för att avgöra om stödordningen är rimlig i förhållande till målet med stödet. När kommissionen bedömer stödets påverkan på handeln och snedvridning av konkurrensen beaktas om de publikationer som får stöd respektive de som inte får stöd konkurrerar om samma läsekrets samt om de konkurrerar om annonsörerna. I de fall som har analyserats har kommissionen kommit fram till att de publikationer som får stöd och de som inte får stöd inte är reellt substituerbara och att abonnenter och/eller annonsörer därför inte byter mellan dem på grund av stödet. Kommissionen har kommit fram till att snedvridningen av konkurrensen i dessa fall därför skulle bli väldigt begränsad.¹⁶

Vid bedömningen av undantaget beaktar kommissionen också syftena med stödet. Främjandet av den kulturella mångfalden är

¹⁴ Europeiska kommissionen (2001).

¹⁵ Europeiska kommissionen (2001), p. 26. Kommissionen hänvisar i detta sammanhang till besluten NN 70/1998 och NN 88/1998.

¹⁶ C 63/2003, N 631/2003, N 178/2005, N 352/2005, N 25/2006 och N 306/2006.

ett gemensamt intresse och även bevarande av språklig mångfald samt informations- och mediemångfald är syften som beaktas. Kommissionen hänvisar i detta sammanhang till artikel 151 punkt 1 och 4 i EG-fördraget samt artikel 11 (2) och 22 i Europeiska unionens stadga om de grundläggande rättigheterna.¹⁷

Tiden för stödåtgärderna, antalet stödmottagare och stödbeloppets storlek är också omständigheter som vägs in i bedömningen.¹⁸ Vid bedömningen av om stödordningen är förenlig med det gemensamma intresset är en viktig aspekt att stödordningen inte diskriminerar mellan inhemska och utländska aktörer.¹⁹

¹⁷ Se t.ex. C 63/2003, N 178/2005 och N 352/2005.

¹⁸ Se t.ex. C 63/2003 och N 352/2005.

¹⁹ Se t.ex. N25/2006 och N 306/2006.

4 Överväganden och förslag

4.1 Reglerna bör ändras

Bedömning: Vissa av bestämmelserna som reglerar driftsstödet i presstödsförordningen är inte förenliga med EG:s statsstödsregler och bör därför ändras.

Skälen för bedömningen

Presstödet – ett statligt stöd

Som angetts i avsnitt 2.2 om EG:s statsstödsregler uppställer artikel 87.1 i EG-fördraget fyra kriterier som måste vara uppfyllda för att en åtgärd ska utgöra statligt stöd. Dessa är

1. överföring av statliga medel, dvs. medel från nationell, regional eller lokal budget,
2. ekonomisk fördel, statliga stöd ska utgöra en ekonomisk fördel för mottagaren som företaget inte skulle ha fått i sin normala verksamhet,
3. selektivitet, statligt stöd måste vara selektivt och alltså påverka balansen mellan vissa företag och deras konkurrenter, och
4. samhandel, stöden måste ha en potentiell påverkan på konkurrensen och handeln mellan medlemsstaterna.

Presstödet är ett direkt stöd som ges med hjälp av statliga medel och som gynnar vissa företag. Driftsstödet, som utgör den största delen av presstödet, är selektivt eftersom det endast ges

till företag som ger ut s.k. andratidningar vilket torde kunna påverka balansen mellan dessa och deras konkurrenter. Vid bedömningen av om samhandelskriteriet är uppfyllt måste beaktas att presstödet ges till tidningar som har en relativt begränsad läsekrets och att det finns språkbarriärer som gör att svenska tidningar har ytterst få läsare utanför landets gränser.²⁰ Samtidigt är dock läsarmarknaden tätt knuten till marknaderna för tryckning, distribution och annonsering, varav framför allt annonsmarknaden har en internationell prägel. Vidare har flera svenska tidningsutgivare direkta eller indirekta ägarintressen utanför Sverige. Mot bakgrund härav samt de låga krav som ställs för att samhandelskriteriet ska vara uppfyllt, finns det en risk att presstödet har åtminstone en potentiell påverkan på den gemensamma marknaden. Presstödet är därför att anse som ett statligt stöd enligt artikel 87.1 och är därmed oförenligt med den gemensamma marknaden om inte någon av undantagsbestämmelserna i artikel 87.2 eller artikel 87.3 är tillämpliga.

Är stödet förenligt med den gemensamma marknaden?

Det kan först konstateras presstödet inte kan anses förenligt med den gemensamma marknaden enligt artikel 87.2 eftersom denna bestämmelse tar sikte på stöd av mycket specifikt slag.

Nästa fråga är att bedöma om stödet kan anses som förenligt med den gemensamma marknaden enligt artikel 87.3 c eller 87.3 d.

Vid bedömningen av om kulturundantaget (87.3 d) kan tillämpas bör noteras att kommissionen anser att begreppet kultur ska tolkas snävt samt att det är tillämpligt på publikationens innehåll och art och inte på mediet eller distributionen i sig själv. I presstödsförordningen finns inget krav på att tidningarna för att berättiga till presstöd ska ha ett innehåll av kulturellt slag. Bredden på innehållet i de tidningar som har beviljats presstöd är

²⁰ Gustafsson (2007), s. 54 ff.

följaktligen mycket stor. Mot bakgrund av detta torde presstödet inte kunna betraktas som ett stöd för att främja kultur och bevara kulturarvet enligt artikel 87.3 d.

Vid bedömningen av om näringsverksamhetsundantaget (87.3 c) är tillämpligt beaktar kommissionen syftena med stödet. Vidare görs en avvägning mellan fördelarna med stödet och nackdelarna. Dessutom görs en proportionalitetsbedömning för att avgöra om stödordningen är rimlig i förhållande till målet med stödet.

Presstödet syfte och fördelar

Presstödet syftar till att värna mångfalden på dagstidningsmarknaden. Ett av instrumenten för att uppnå syftet är driftsstödet, vilket ges till tidningar som pga. sin låga hushållstäckning har en svår konkurrenssituation på tidningsmarknaden. Ett annat är distributionsstödet som ges för att stimulera tidningsföretag till att samverka om tidningsdistributionen för att minska kostnaderna och därmed skapa förutsättningar för en bred spridning av dagstidningar. I Karl Erik Gustafssons rapport hävdas att driftsstödet är förklaringen till att det fortfarande finns en mångfald inom den svenska dagspressen och att mångfalden också främjas av distributionsstödet.²¹ Kommissionen har godkänt stöd till distribution av dagstidningar i Danmark och i det sammanhanget beaktat dess syfte och framgång i att säkra mediemångfalden.²² Man har även på andra sätt uttalat behovet av mångfald i Europas medielandskap.²³ Det svenska presstödet syfte och betydelse för bevarandet av mediemångfalden torde beaktas som en fördel med stödet.

²¹ Gustafsson (2007), s. 56.

²² N 25/2006, N 306/2006.

²³ Europeiska kommissionen (2007).

Påverkan på samhandeln

En viktig aspekt i kommissionens bedömning av ett stöds påverkan på samhandeln och snedvridning av konkurrensen är om stödet är kopplat till särskilda kostnader och förenat med vissa motprestationer eller om sådana krav saknas. I besluten avseende det danska distributionsstödet konstateras att stödet är direkt och uteslutande kopplat till de faktiska kostnaderna för att distribuera tidningar till abonnenter och att det därför inte är troligt att stödet påverkar konkurrensen mellan utgivare på internationella marknader i någon väsentlig grad.²⁴

I presstödsförordningen finns liknande krav vad gäller distributionsstödet, medan driftsstödet är generellt i den meningen att det är helt och hållet upp till det mottagande tidningsföretaget att avgöra vilka kostnader som ska täckas av stödet. Kommissionen har i sitt uttalande från november 2006 påpekat att detta är problematiskt.²⁵ Det kan också noteras att det inte finns några begränsningar i stödintensiteten, dvs. hur stor andel av tidningarnas kostnader som får täckas av stödet.

En annan viktig aspekt i kommissionens bedömning av ett stöds samhandelspåverkan är om stödberättigade och icke-stödberättigade tidningar är reellt substituerbara, dvs. konkurrerar om samma läsare och annonsörer.²⁶ Det svenska distributionsstödet är öppet på lika villkor för alla dagstidningar som i huvudsak är skrivna på svenska och distribueras i Sverige. Tidningar på andra språk har emellertid en mycket liten spridning i Sverige och svenska dagstidningar en mycket liten spridning i utlandet, vilket torde innebära att de tidningar som får respektive inte får distributionsstöd knappast är reellt substituerbara.²⁷

För att berättiga till driftsstöd måste tidningarna förutom att i huvudsak vara skrivna på svenska och distribueras i Sverige uppfylla mer selektiva villkor, t.ex. om högsta hushållstäckning

²⁴ N 25/2006, N 306/2006.

²⁵ Se vidare under avsnitt 1.

²⁶ N 25/2006, N 306/2006.

²⁷ Gustafsson (2007), s. 54 ff.

på utgivningsorten. Dessa villkor medför att många tidningar som agerar på samma läsar- och annonsmarknader som stödberättigade tidningar exkluderas från stödet. Den svenska tidningsmarknaden har en tydlig lokal/regional karaktär eftersom driftsstödstitidningarna och deras konkurrenter i regel har få läsare utanför det län där de ges ut.²⁸ Dessutom har de abonnerade storstadstidningarnas upplaga utanför storstadsområdena (s.k. överspridd upplaga) minskat på senare år.²⁹ Detta torde innebära att de tidningar som får respektive inte får driftsstöd kan vara reellt substituerbara på den lokala/regionala nivån, medan substituerbarheten på nationell nivå torde ha något mindre betydelse. Som nämndes ovan är spridningen av tidningar över Sveriges gränser mycket liten, vilket medför att substituerbarheten på internationell nivå torde vara försumbar.

Det tas ingen hänsyn i presstödsförordningen till hur tidningarnas ägarbild ser ut, och den innehåller inga diskriminerande element som hindrar tidningar med utländska ägare att få pressstöd, t.ex. ifall en tidning som ges ut i ett annat land skulle vilja etablera en edition i Sverige på svenska. Det förhållandet att tidningar med ägare som har verksamhet utanför Sverige har möjlighet att få presstöd ökar emellertid risken att stödet påverkar samhandeln och snedvrider konkurrensen på den gemensamma marknaden. Detta eftersom den tidning som får stödet kan föra över det till sin ägare som är verksam på den europeiska marknaden.

Proportionalitetsbedömning

I besluten om ett statligt stöds förenlighet med fördraget gör kommissionen också en proportionalitetsbedömning för att avgöra om stödordningen är rimlig i förhållande till målet med stödet. I besluten om det danska distributionsstödet beaktas bl.a. dels att stödordningen är tillgänglig för alla dagstidningar som

²⁸ Jfr uppgifter i Presstödsnämnden (2007b), Dagspress.se (2008).

²⁹ Gustafsson (2007), s. 30 f.

uppfyller vissa innehållskriterier, dels att stödordningen är ett starkt incitament till stöd för spridning av samhällsupplysning, vilket framför allt gäller små publikationer som annars inte hade kunnat nå ut till sina läsare. Slutsatsen är att stödordningarna är rimliga i förhållande till sina mål och att de därför är förenliga med den gemensamma marknaden enligt artikel 87.3 c.³⁰

Av kommissionens praxis framgår också att omständigheter som vägs in vid proportionalitetsbedömningen är de enskilda stödbeloppens storlek, den totala budgeten för stödordningen, stödintensiteten samt gällande tidsperiod för de olika stödordningarna. De flesta stödssystem har också varit specifikt utformade på så sätt att syftet varit att främja en viss publikation eller att stödet avsetts täcka en viss kostnad.

Som redan har noterats syftar det svenska distributionsstödet till att främja mångfalden på dagstidningsmarknaden genom att minska kostnaderna för tidningsutdelningen, och det är öppet på lika villkor för alla dagstidningar som i huvudsak är skrivna på svenska och distribueras i Sverige.

Driftsstödet är emellertid, bl.a. på grund av kravet på högsta täckningsgrad, inte tillgängligt för alla dagstidningar. En del av driftsstödet går till små och medelstora tidningar som fyller en viktig funktion för nyhetsförmedling och opinionsbildning på lokal och regional nivå i Sverige. Dessa är ofta beroende av stödet för att kunna nå ut till abonnenterna. När det gäller driftsstödet till högfrekventa storstadstidningar som utbetalas med betydligt högre belopp än stödet till övriga tidningar, kan konstateras att kommissionen i tidigare beslut inte har uttryckt förståelse för behovet av en särskild högre absolut stödnivå till vissa tidningar på grundval av deras utgivningsort eller särskilda funktion. Samtidigt vägs dock de enskilda stödbeloppens storlek in vid proportionalitetsbedömningen.

³⁰ N 25/2006, N 306/2006.

Bedömning

Vid en samlad bedömning bör det svenska distributionsstödet anses vara förenligt med den gemensamma marknaden enligt artikel 87.3. När det gäller driftsstödet görs dock bedömningen att det med nuvarande utformning, bl.a. med hänsyn till att det är ett generellt driftsstöd utan några krav på motprestation eller andra begränsningar samt de relativt höga belopp som går till storstadstidningarna, sannolikt inte är förenligt med artikel 87.3 och därför behöver ändras för att det ska bli förenligt med statsstödsreglerna.

4.2 Driftsstödets andel av kostnaderna och stödet till storstadstidningarna

Förslag: Gränser införs för hur stor del av tidningarnas kostnader som får täckas av driftsstödet. För hög- och medelfrekventa tidningar föreslås gränsen sättas vid 40 procent och för lågfrekventa tidningar vid 75 procent.

Driftsstödet för högfrekventa storstadstidningar minskas etappvis under fem år för att därefter beräknas på samma sätt som driftsstödet för övriga hög- och medelfrekventa dagstidningar.

Skälen för förslagen

I avsnitt 4.1 har pekats på olika omständigheter som kan vara problematiska med det svenska presstödet och som gör att driftsstödet vid en helhetsbedömning inte framstår som förenligt med fördraget.

Driftsstödet är generellt i den meningen att det helt och hållet är upp till det mottagande tidningsföretaget att avgöra vilka kostnader som ska täckas av stödet. Detta är problematiskt eftersom statliga medel lätt kan överföras till andra verksamhe-

ter, och i de fall det stödmottagande företaget ingår i en internationell koncern är risken därmed stor att stödet påverkar samhandeln. Det kan diskuteras vilken typ av reglering som bäst motverkar samhandelsproblemet när det gäller s.k. driftsstöd.

Ett alternativ är att införa bestämmelser i presstödsförordningen som anger vilka kostnader som får täckas av stödet. En fördel med detta förslag är att det till viss del kan minska stödets påverkan på samhandeln. Två nackdelar är dock att det leder till ökad administration för tidningsföretagen och att det kan vara problematiskt att kontrollera efterlevnaden av bestämmelsen. Ett annat alternativ är att införa bestämmelser om begränsningar av stödintensiteten, dvs. driftsstödets andel av rörelsekostnaderna i det bolag som ger ut den stödberättigade tidningen. Sådana regler torde inte innebära någon administrativ börda för tidningsföretagen och borde också ha en god effekt när det gäller möjligheten att motverka samhandelsproblemet. Vidare kan vetskapen att stödet endast får täcka en viss andel av kostnaderna ge tidningsföretagen incitament att minska sitt beroende av driftsstödet, t.ex. genom att öka intäkterna från försäljning av abonnemang och annonser.

De lågfrekventa dagstidningarna är i regel mycket beroende av driftsstödet för sin utgivning, vilket avspeglas i att dessa tidningar generellt har en hög stödintensitet, i medeltal ca 44 procent.³¹ För tidningar i övriga kategorier är driftsstödets andel av kostnaderna generellt något lägre. Medeltalet för hög- och medelfrekventa dagstidningar som inte är storstadstidningar är ca 20 procent, medan de två storstadstidningarna ligger på 8 respektive 32 procent. Stöd som främjar mediemångfalden på lokal och regional nivå – i synnerhet driftsstöd till lågfrekventa dagstidningar som ges med små belopp – torde endast ha en mycket begränsad påverkan på samhandeln. Mot bakgrund härav borde en bestämmelse med högre stödintensitet kunna införas för mindre tidningar för att ge dessa rätt förutsättningar att nå ut

³¹ Beräkningarna av stödintensiteten baseras på uppgifter om utbetalt driftsstöd och rörelsekostnader i Presstödsnämnden (2007a).

till sina läsare. Vid en samlad bedömning av aktuella nivåer på stödintensiteten och av vilken nivå som är rimlig för att en tidning ska kunna anses vara livskraftig, föreslås att nivån för hög- och medelfrekventa tidningar sätts till maximalt 40 procent, medan det för lågfrekventa tidningar tillåts en stödintensitet på upp till 75 procent.

För att kunna ta hänsyn till tidningarnas rörelsekostnader per helår bör beräkningen av stödintensiteten göras med utgångspunkt i förhållandena under de två kalenderår som föregår det år för vilket stöd söks. För nyetablerade tidningar bör dock det samma gälla som i dag.

I avsnitt 4.1 anges att möjligheten för tidningar med ägare som har verksamhet utanför Sverige att få presstödet är en faktor som ökar risken för att stödet påverkar samhandeln och snedvrider konkurrensen på den gemensamma marknaden. Orsaken är att det stödmottagande tidningsföretaget kan föra över stödet till sin ägare som är verksam på en internationell marknad och kan använda stödet för den internationella verksamheten. Risken för påverkan på samhandeln och snedvridningen av konkurrensen torde vara större ju högre de enskilda stödbeloppen är, och ett sätt att minska den potentiella samhandelspåverkan kan därför vara att sänka den absoluta stödnivån.

Driftsstödet till storstadstidningarna uppgår i dag till drygt 65 miljoner kr. Det bör övervägas om de motiv som angavs för en särskilt hög nivå på storstadsstödet när detta infördes i början av 1970-talet är giltiga i dag. Konstruktionen utgick bl.a. från uppfattningen att storstädernas morgontidningar i större utsträckning än andra dagstidningar informerar om rikspolitiska och utrikespolitiska frågor och fyller en opinionsbildande funktion.³² Förstatidningarnas dominans i storstäderna kan anses ha minskat under de senaste decennierna, bl.a. till följd av att nya aktörer, t.ex. gratisdistribuerade tidningar, har etablerats på mediemarknaden³³. I takt med denna utveckling har de abonnerade

³² SOU 1968:48, s. 47.

³³ Wadbring (2003).

storstadstidningarna, liksom många dagstidningar i landsorten, valt att rikta ett allt större fokus på lokalt material som rör utgivningsorten samtidigt som deras upplaga utanför storstadsområdena har minskat.³⁴

Riksdagen har beslutat att storstadsstödet ska reduceras (prop. 2005/06:201, bet. 2005/06:KU40, rskr. 2005/06:367).

Med hänsyn till risken för att presstödet strider mot EG-fördraget bör övervägas vilka ändringar som behöver göras. Ett alternativ skulle vara att införa regler i presstödsförordningen som har till syfte att stödet ska komma den aktuella tidningen till del och inte få föras över till tidningens ägare. En invändning mot detta skulle kunna vara att driftsstödet i sin generella form har en potentiell påverkan på hela koncernen oavsett vilka begränsningar för värdeöverföringar som införs. Stödet kan t.ex. ha en positiv påverkan på koncernens kreditvärdighet eller finansiella status i övrigt. Detta kan inte motverkas genom regler om värdeöverföringar.

Som anförts ovan torde stöd som ges med lägre belopp i syfte att främja mediemångfald på lokal och regional nivå endast ha en begränsad påverkan på samhandeln och bedöms därmed kunna vara i överensstämmelse med näringsverksamhetsundantaget. Det verkar dessutom rimligt att ändra nivåerna i driftsstödet så att stödet i alla delar fokuseras på och står i proportion till syftet att upprätthålla den lokala och regionala mångfalden. Det föreslås därför att den absoluta nivån på driftsstödet till högfrekventa storstadstidningar sänks till samma nivå som driftsstödet för övriga hög- och medelfrekventa dagstidningar.

För att undvika att tidningsföretagen hamnar i finansiella kriser och för att underlätta för dem att anpassa sig till en ny stödnivå bör sänkningen ske etappvis.

Frågan som här efter måste övervägas är vilken nedtrappningstid som ska föreslås. Det finns ingen praxis från kommissionen som gäller mediebranschen och som indikerar vilka utfasningsperioder som bedömts som skäligen. Kommissionen har

³⁴ Gustafsson (2007), s. 31, Wadbring (2003), s. 21 f, Weibull (2000).

däremot tidigare beslutat om utfasningsperioder på fem år i ärenden som gäller stöd i andra branscher.³⁵ Betydelsen av att utfasningsperioden är tillräckligt lång för att ta hänsyn till ekonomiska och sociala aspekter, med syfte att undvika alltför stora strukturella förändringar på marknaden, brukar understrykas.

De tidningsföretag som får storstadsstöd har i dagsläget höga kostnader för sin tidningsutgivning och bör därför få en rimlig tid på sig för att kunna anpassa sig till en lägre stödnivå och undvika finansiella problem. Risken för sådana problem torde bli mindre ju längre utfasningsperioden är, men även andra aspekter som stödintensitet, finansiell stabilitet och ägarstruktur kan påverka tidningarnas förmåga att hantera sänkningen. Kommissionens praxis gäller visserligen andra branscher, men måste ändå beaktas som en indikation på vad som kan betraktas som rimligt när det gäller utfasning av statliga stöd. Mot denna bakgrund föreslås att storstadsstödet ska sänkas etappvis under en period om fem år och med lika stora belopp varje år. Därefter ska storstadsstödet beräknas på samma sätt som driftstödet för övriga hög- och medelfrekventa dagstidningar.

4.3 Tidigare riksdagsbeslut om ändringar i driftstödet

Bedömning: De ändringar i driftstödet som riksdagen beslutat om i juni 2006, utom de som gäller nivån på driftstödet till högfrekventa storstadstidningar, bör träda i kraft samtidigt som övriga ändringar som föreslås i denna promemoria.

Skälen för bedömningen: Riksdagen beslutade i juni 2006 om ändringar i driftstödet till dagspressen (prop. 2005/06:201, bet. 2005/06:KU40, rskr. 2005/06:367). Beslutet innebar bl.a. att driftstödet till högfrekventa storstadstidningar skulle sänkas med 4,5 miljoner kronor och att stödet till övriga tidningskate-

³⁵ E 7/2002, E 22/2004.

gorier skulle höjas med 10 procent. För hög- och medelfrekventa dagstidningar som inte är storstadstidningar innebar detta att driftsstödet skulle höjas till 16 861 000 kr. Därutöver beslutades om ett antal ändringar som framför allt var viktiga för presstöds-systemets funktion och för möjligheten för nya tidningar att etablera sig på marknaden. Ändringarna notifierades till kommissionen men notifieringen återkallades efter det preliminära beskedet från GD Konkurrens i september 2006 att de nya reglerna inte kunde godkännas utan att föregås av ett s.k. formellt granskningsförfarande och att en granskning skulle inledas av det befintliga presstödet. Riksdagen beslutade senare om att skjuta upp ikraftträdandet av de nya reglerna till en tidpunkt som regeringen bestämmer (prop. 2006/07:1, utg.omr. 1, bet. 2006/07:KU1, rskr. 2006/07:48). Den dialog med GD Konkurrens som sedan följde har endast avsett det befintliga presstödet, och i denna har GD Konkurrens uttryckt en förståelse för behovet av ett stöd som främjar mediemångfalden på lokal och regional nivå.³⁶ En rimlig slutsats härav är att det borde finnas förutsättningar för att genomföra de ändringar i driftsstödet som syftar till att förbättra presstödsystemets funktion och minska inträdeshindren på marknaden. Den tioprocentiga höjningen torde inte innebära något problem i sammanhanget eftersom praxis från kommissionen inte visar att en absolut högsta stödnivå måste iakttas. Mot bakgrund av detta görs bedömningen att riksdagens beslut om ändringar kan träda i kraft, med undantag av det förslag som gäller nivån på storstadsstödet. Det är lämpligt att dessa ändringar träder i kraft och börjar gälla samtidigt som övriga ändringar som föreslås i denna promemoria för att kommissionen ska kunna godkänna stödet i sin helhet.

³⁶ Riksdagens protokoll 2007/08:23, 9 §, svar på interpellation 2007/08:54 om presstödet.

4.4 Ikraftträdande

Förslag: Ändringarna i reglerna om driftsstöd till dagstidningar ska börja gälla den 1 januari 2009.

Skälen för förslaget: De förändringar som föreslagits i promemorian och som följer av riksdagens beslut måste anmälas till Europeiska kommissionen och ändringarna kan inte träda i kraft förrän efter ett godkännande från kommissionen. Mot bakgrund härav föreslås att reglerna bör träda i kraft den 1 januari 2009. Det finns inte behov av någon övergångsbestämmelse.

5 Kostnadsberäkningar och andra konsekvensbeskrivningar

5.1 Ekonomiska konsekvenser

Förslaget om sänkning av storstadsstödet innebär att nivån på driftsstödet till högfrekventa storstadstidningar sänks från 65 408 000 kr till 16 861 000 kr. Sänkningen föreslås ske med samma belopp varje år under en femårsperiod och kommer att ha nått sin fulla effekt den 1 januari 2014. Förslaget kommer att leda till att utgifterna för presstödet, i förhållande till dagens nivå, minskar med 16 miljoner kr 2009, 32 miljoner kr 2010, 48 miljoner kr 2011, 64 miljoner kr 2012, 80 miljoner kr 2013 samt 97 miljoner kr 2014 och följande år.

För de två tidningsföretag som i dagsläget får storstadsstöd innebär förslaget att de årliga intäkterna från driftsstödet är ca 48,5 miljoner kr lägre år 2014 jämfört med i dag. Driftsstödet motsvarar i dagsläget 8 respektive 32 procent av tidningarnas totala kostnader, och i avsnitt 4.2 betonas därför vikten av att företagen får en rimlig tid på sig för att vidta de åtgärder som är nödvändiga för anpassningen till en lägre stödnivå.

Förslaget om att införa gränser för stödintensiteten bedöms få mycket små ekonomiska konsekvenser eftersom ingen tidning i dagsläget har en högre stödintensitet än vad som skulle tillåtas enligt förslaget.³⁷

³⁷ Beräkningen bygger på uppgifter hämtade från Presstödsnämnden (2007a).

Ändringarna till följd av riksdagens beslut enligt avsnitt 4.3 beräknas leda till en utgiftsökning med 50–60 miljoner kr från 2009 och åren därefter.

Sammantagna innebär förslagen att utgifterna för presstödet under 2009 kommer att öka med ca 40 miljoner kr för att därefter successivt minska. När förslagen har nått sin fulla effekt beräknas utgifterna vara 40–50 miljoner kr lägre än i dag.

5.2 Övriga konsekvenser

Med utgångspunkt i de konsekvensanalyser som ska göras enligt 15 § kommittéförordningen (1998:1474) bedöms genomförandet av riksdagens beslut om ändringar kunna leda till förbättrade förutsättningar för ett antal befintliga tidningsföretag, varav många är förhållandevis små. Som nämndes i avsnitt 5.1 kommer de företag som berörs av den föreslagna sänkningen av storstadsstödet sannolikt att behöva vidta vissa åtgärder för att anpassa sig till den lägre stödnivån. Detta kan t.ex. innebära personalminskningar eller andra typer av rationaliseringar.

Förslagen och bedömningarna i denna promemoria bedöms dock inte ha några konsekvenser för den kommunala självstyrelsen, för brottsligheten och det brottsförebyggande arbetet, för offentlig service, för jämställdheten mellan kvinnor och män eller för möjligheterna att nå de integrationspolitiska målen.

Referenser

Beslut av kommissionen i statsstödsärenden

Beslut avseende stöd till tidningar, tidskrifter mm.

- C 63/2003 (Italien) *Fiscal advantages in favour of publishing industry in Italy (art. 8, L.7.03.2001)*. EUT C/285/2003, EUT L/118/2006.
- N 631/2003 (Danmark) *Aid to certain magazines*. EUT C/265/2005.
- N 178/2005 (Italien) *Crédit d'impôt sur les frais de fourniture de papier en faveur des éditeurs*. EUT C/029/2006.
- N 352/05 (Slovakien) *LOAR S.R.O. - Individual aid in favour of newspaper*. EUT C/021/2006.
- N 354/05 (Slovakien) *Individual aid in favour of newspaper - MADACH-POSONIUM, s.r.o. Bratislava*. EUT C/075/2006.
- N 355/05 (Slovakien) *KALLIGRAM, s.r.o. - Individual aid in favour of newspaper*. EUT C/075/2006.
- N 542/05 (Slovakien) *State aid in favour of Vydavateľstvo spolku slovenských spisovateľov s.r.o.- Individual aid for literary periodical*. EUT C/079/2006.
- N 1/2006 (Slovenien) *Prolongation of aid approved under the existing aid mechanism for new Member states "Promotion of publishing industry in Slovenia"*. EUT C/300/2006.
- N 25/2006 (Danmark) *Subsidy to weekly newspapers in Denmark*. EUT C/280/2006.
- N 306/2006 (Danmark) *Distributionstilskud til dagblade*. EUT C/295/2006.

Beslut avseende stöd i andra sektorer

- E 7 /2002 (Storbritannien) *Gibraltar exempt companies*. EUT C/228/2005.
- E 22/2004 (Spanien) *Aide fiscale à l' exportation*. EUT C/302/2007.
- NN 88/1998 (Storbritannien) *Finansiering av en reklamfri nyhetskanal med dygnetruntsändningar genom BBC:s licensavgifter*. EUT C/078/2000.
- NN 70/1998 (Tyskland) *Statligt stöd till de allmänna kanalerna Kinderkanal och Phoenix*. EUT C/238/1999.

Övriga referenser

- Dagspress.se (2008). Webbsida med tidningsstatistik producerad av Tidningsutgivarna i samarbete med Tidningsstatistik AB och tidningsföretag, <http://www.dagspress.se>.
- Europeiska kommissionen (2001). *Kommissionens meddelande om tillämpningen av reglerna om statligt stöd på radio och TV i allmänhetens tjänst*. EUT C/320/2001.
- Europeiska kommissionen (2007). *Pluralism i media – kommissionen betonar behovet av öppenhet, insyn, frihet och mångfald i Europas medielandskap*. Pressmeddelande den 16 januari 2007, IP/07/52.
- Gustafsson, Karl Erik (2007). *The Market Consequences of Swedish Press Subsidies*. Analys på uppdrag av Regeringskansliet.
- Presstödsnämnden (2007a). *Dagspressens ekonomi 2006*. Årlig rapport från Presstödsnämnden.
- Presstödsnämnden (2007b). *Dagstidningsförteckning 2007*. Årlig rapport från Presstödsnämnden.
- SOU 1968:48. *Dagspressens situation*. Betänkande av 1967 års pressutredning. Stockholm: Esselte.

- Wadbring, Ingela (2003). *En tidning i tiden? Metro och den svenska dagstidningsmarknaden*. Göteborg: JMG, Göteborgs universitet.
- Weibull, Lennart (2000). Svenskt medielandskap i förändring. I Wadbring, Ingela och Weibull, Lennart (red) *Tryckt. 20 kapitel om dagstidningar i början av 2000-talet*. Göteborg: JMG, Göteborgs universitet.